

Cirkus i Vejrup

Af Gerda Petersen m.fl.

Når man ser fremad er 50 år langt ude i tiden, men ser man tilbage, er det som om det var for få år siden. Vi, der er lidt op i årene, kan slet ikke forstå, at når man spørger de lidt yngre: "Kan i huske..." så ryster de på hovedet. Men vi husker i hvert fald, at der var et cirkus i Vejrup og det endda et af de største cirkusnavne i Danmark.

Cirkus Robert Daniels, der gik i "vinterhi" i Vejrup i mange år.

Vi har i det forgangne år haft den glæde at have haft besøg af en sønnesøn (Henning) og en svigerdatter (Else) af Robert Daniels i vor studiekreds i Vejrup Sognearkiv.

Ud fra dem og med materiale vi har i arkivet, har vi prøvet at opfriske minderne fra den gang der boede et cirkus i Vejrup.

Robert Daniels

Robert Daniels blev født den 13 december 1882 i Ålborg. Hans far, der var englænder, var ingeniør og moderen var en smedemesterdatter fra oplandet. Det var ikke med deres gode vilje Robert blev artist, men den lille knægt var utroligt interesseret i heste og lærte at ride i det store ridehus i Ålborg, under en ridelærer der om sommeren optrådte som rytter i et cirkus. det viste sig hurtigt at den lillerytter og hest (en lille russerhest) forstod hinanden ualmindeligt godt. Hans første sceneoptræden var da han var 12 år gammel.

Han medvirkede på Ålborg teater i stykket "en Lystig nat" hvori der forekommer en lille cirkusakt og i denne skulle medvirke en hest. Man forsøgte med flere heste, men fælfor dem alle var en udpræget modvilje mod trapper. Det var meget uheldigt, da man ikke kunne komme på scenen uden at skulle forcere trapper. Til sidst hørte direktøren om den viltre knægt der var berømt for galopturene på sin lille russerhest. En prøve blev så gennemført og den bestod han med glans og hans fremtidige linje var afstukket.

Efter konfirmationen begyndte han at lære skoleridt hos den tyske cirkusdirektør, Otto Slauert (Glauert, Red.) der senere engagerede ham til sit cirkus. Artistlivet førte ham hele Europa rundt. I Frankrig mødte han sin hustru Martha, der var datter af den store cirkusdirektør, Renard. Medens Robert startede sin karriere som 15 årig, begyndte fru allerede som 8 årig. Sammen indøvede de rytternummer og siden slap de ikke hinanden af syne. Ægteparret turnerede i Rusland og optrådte for Zar Nikolaj, der overværede forestillingen, med sit hof, flere gange i St. Petersborg.

Robert Daniels prøvede allerede i 1907 at starte sit eget cirkus, men det blev kun til én sæson, så solgte han teltet igen og optrådte med cirkus Orlando i Stockholm, derfra til Rumænien hvor han var i fem år.

I 1914 kom ægteparret til Schweiz og der blev sønnen Robby født. I 1919 vendte Robert Daniels tilbage til Danmark og i 1920 startede han så det cirkus Robert Daniels som vi husker og godt assisteret af sine to sønner Robby og Bonar. Hans Datter lilian var en af verdens bedste skolerytterske. Lilian skilte sig ud fra familien, da hun og Robert ikke kunne enes. Hun blev også kendt for sine isbjørne og chimpanser.

Fru Martha og Robert Daniels Arkivfoto

Kongeligt Privilegeret cirkus

Robert Daniels nød den ære at være ”Kongeligt Privilegeret Cirkus” og der knytter sig nogle pussige omstændigheder hertil.

Robert Daniels opholdt sig omkring århundredskiftet i Fredensborg med Baron Knuth`s cirkus, mødte han en morgen nogle unge mennesker, der spurgte om ikke de måtte se på staldene. Robert viste dem rundt og de var meget interesserede. Efter rundgangen spurgte de om ikke han kunne tænke sig at komme med på en fisketur på Esrum sø. Først da han sad og vuggede på vande, gik det op for ham at han var i selskab med Danmarks vordende konge, Prins Christian. den lille oplevelse huskede den senere Kong Christian X. Da Robert Daniels efter sin hjemkomst til Danmark, efter første verdenskrig, ønskede bevilling som cirkusdirektør og i den anledning søgte foretræde for kongen, der da var i Skagen, fik Robert omgående bevillingen.

Endnu en gang fik mødet med Majestæten betydning for ham, det var i 1942 da cirkus Robert Daniels lå i Odder. Der kom pludselig besked om at tyskerne havde oprettet en spærrezone, hvor cirkus omgående måtte forføje sig væk fra Jylland. Det var direktøren meget ked af og han sendte derfor et telegram og klagede sin nød til Kongen.

der indløb følgende svartelegram ” *Hans Majestæt har udvirket ønskede tilladelse*” underskrevet Havsteen, Adjudant.

Den kongelige bevilling indebar at Robert Daniels ikke skulle indhente tilbud om hvornår cirkus måtte komme til den og den by. Nej, Robert informerede byen om, at vi kommer den og den dato, sørg for der er plads til os.

Vinterhi i Vejrup

Når Robert Daniels og hans cirkusfamilie gik i hi for vinteren, slog de sig ned i Vejrup. Først i en mindre ejendom, Sdr. Grisbækvej 4, det var sidst i 30erne. senere i en stor villa de kaldte for ”Slottet” Storegade 75. Den ligger i en stor parklignende have og meget egnet til formålet. Robert byggede en træarena og der var hestestald.

Træarenaen som Robert Daniels lod opføre til træning af heste.

Arenaen er desværre brudt ned, den blev en overgang anvendt til svinestald efter de nye ejere kom til.

Det første telt Robert Daniels købte, kostede 20.000 kr. og det var mange penge i 1920 og det største telt han ejede i storhedstiden, rummede 2500 mennesker. det var et firmaster og fyldt varder. Der var 70 personer ansat i cirkus.

I 30erne var det dårlige tider, også for cirkus. De måtte lave forestillinger i forsamlingshuse og på kroer, blot at skaffe foder til dyrene og dem selv. Så kom krigen og familien

Daniels oplevede en opblomstringstid. Folk havde ikke mange fornøjelser at gå til den gang, men besværligt var det for cirkus med transport, mørklægning, dæk, bensin og rationeringskort. Men folk elskede at komme i cirkus, så der var fuldt hus hver gang. Cirkus rykkede ud hvert år 2 påskedag og startede altid med en generalprøve i Vejrup, derefter Bramming og Esbjerg. De sidste dage inden starten var der travlhed på slottet med at få artisterne samlet og forestillingen indøvet, for alt skulle klappe.

En overtroisk levemand

Bonars hustru, Esther, lavede maden til Martha og Robert Daniels, men ellers passede, men ellers passede hver trup sin egen husholdning. Robert spiste nu sjældent med, han gik, som den levemand han var på hotel. Han sagde godt nok han ikke havde spist noget så Esther måtte tit stege en bøf eller en kotelet til ham efter forestillingen kl. 22.30 selv om han havde spist stor middag på hotel. Robert Daniels kørte rundt i en stor flot vogn, det var en La Salle, som havde tilhørt kronprinsen, senere Frederik den IX. Den kunne køre knap 4 km. på literen, man havde jo råd til det dengang.

Robert var meget overtroisk. Inden en forestilling måtte ingen gå tværs over mangan og arme den kat der kom inden for hans synsvinkel. Det betød en ulykke for forestillingen. En af cirkuselefanterne faldt en gang i Gudenåen, Falck fra Skive og omegnen fik den langt om længe op ved hjælp af tre kranvogne. En dyrlæge ordinerede en spand vand tilsat en liter snaps og en liter gin for at holde blodomløbet i gang efter den kolde omgang. Den havde aldrig været så i mangan som den aften, så det var nok en god kur.

En gang Fyn, i Nr. Åby, blev der et frygteligt uvejr, lynet slog ned i masterne og der gik helt panik i publikum, som styrtede hjemad. En gård lige ved siden af cirkus brændte.

Alle fik tilbudet om at komme gratis i cirkus dagen efter..

Robert kunne også være diktatorisk, et år på Fyn kom han pludselig i tanker om at han ville slutte sæsonen. Det var den 7 august med et herligt vejr. Men cirkus måtte stoppe og alle tage hjem, med stor utilfredshed.

Robert Daniels solgte hele cirkus til Romeo Renard, far til Louis Miehé Renard i 1954. Samme år solgte han også Slottet og flyttede ind på Solgården i Bramming hvor han nød sine sidste år fra 1954 til 1958. Et halvt år før han og Martha kunne fejre guldbryllup blev de skilt. Martha blev gift igen, hun var da over 70 år.

Udarbejdet af en studiekreds i Vejrup. Redigeret af Gerda Petersen, f. i Tirslund, siden 1960 bosat på Rebelsigvej 7 ved vejrup.

(Der er senere, i 2003 lavet endnu en cirkushistorie v. Johannes L. Holm på mere end 50 sider, denne kan også erhverves på Vejrup Sognearkiv.)